

Zadanie 3.1. Monitorowanie i prognozowanie uwarunkowań ekonomicznych produkcji sadowniczej

Okres realizacji: 2008-2014

Kierownik zadania: **dr Krzysztof Zmarlicki**

Wykonawcy: dr P. Brzozowski, mgr M. Karmańska

Celem zadania w roku 2014 było określenie wpływu czynników demograficznych na produkcję i konsumpcję produktów sadowniczych w Polsce i w pozostałych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

W roku 2014 oceniano wpływ zmiany struktury wiekowej społeczeństwa na poziom konsumpcji wybranych gatunków produktów sadowniczych i związane z tym przeobrażenia w produkcji w Polsce i w pozostałych państwach członkowskich UE. Spożycie owoców zależne jest od szeregu czynników demograficznych: wieku, płci, poziomu dochodów, wykształcenia. Ma na nie wpływ także stan zdrowia społeczeństwa i zapadalność na przewlekłe choroby zmieniające codzienną dietę, jak cukrzyca i alergie żywnościowe. Zmiany w strukturze demograficznej polskiego społeczeństwa nie pozostaną bez wpływu na wielkość i strukturę spożycia owoców. Według znanych wzorców spożycia owoców w krajach rozwiniętych, wzrasta ono wraz z wiekiem i najwyższe jest w grupie sześćdziesięciolatków.

Według badań ankietowych przeprowadzonych w roku 2014 stwierdzono, że wraz z wiekiem ankietowanych wzrasta ilość owoców spożywanych w postaci świeżej i przetworzonej, w porównaniu do średniej dla wszystkich grup wiekowych, odpowiednio o 90% dla mężczyzn i o 150% dla kobiet. Wzrasta również chęć konsumpcji owoców jagodowych oraz innych określanych zwyczajowo jako „miękkie” (w tej kategorii wymieniano nawet gruszki). W starszych grupach wiekowych chętniej konsumowano także owoce i przetwory, którym przypisywano nadzwyczajne walory zdrowotne: grejpfruty, borówki, przetwory z dzikiej róży, suszone owoce żurawiny. W kontekście zmian demograficznych w Polsce i w Europie, polscy producenci owoców, w tym ziarnkowych, jagodowych i stosunkowo mało rozpowszechnionych i przeznaczonych głównie dla przetwórstwa (agrest, poziomki, żurawina, jeżyny), pomimo tymczasowych problemów z eksportem do Rosji, mają perspektywy rozwoju produkcji.

Na podstawie obserwacji zmian konsumpcji owoców w krajach Europy zachodniej zauważono istotny spadek spożycia jabłek. Podobna tendencja, jednakże w niższym wymiarze, występuje również w Polsce, zwłaszcza w dużych miastach i aglomeracjach. Wynika to z większego udziału w zaopatrzeniu konsumentów w owoce w sklepach należących do sieci i z poziomu dochodów. W małych miejscowościach w większym stopniu ludność zaopatruje się w owoce na lokalnych rynkach i targowiskach, na których podaż owoców krajowych, często od lokalnych producentów, jest znacznie większa. W Polsce, według danych GUS, największe spożycie owoców i ich przetworów występuje w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów, miesięcznie blisko 4,5 kg na 1 osobę, podczas gdy średnio dla wszystkich grup jest to około 3,5 kg/osobę/miesiąc. Dla porównania w badaniach ankietowych miesięczne spożycie owoców na osobę w grupie wiekowej 51-70 wynosiło 4,65 kg. Poza lepszym przygotowaniem owoców do sprzedaży przez oferowanie ich pod postacią gotową do spożycia oraz dalszym polepszeniem ich jakości w detalu, nie przewiduje się w Polsce istotnych zmian podaży w handlu i produkcji owoców.

Stwierdzono, że produkcja owoców, zwłaszcza owoców jagodowych i ziarnkowych, ma dobre perspektywy rozwoju. Dotyczy to również jabłek odmian cieszących się popytem na rynkach UE. Z badań prowadzonych w ramach PW w latach 2008-2014 wynika, że Polska ma w tym zakresie znaczące przewagi komparatywne, głównie w postaci niższych kosztów pracy ludzi i niższych cen ziemi rolnej.